

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Sermones de Sa[n]ctis Hyemales, Estiuales, De
festiuitatibus Jesu christi, Beate virginis et alior[um]
Sanctor[um] ... Venera[n]di patris, fratris Nicolai deniise
Ordinis Minor[um] de obseruantia ...**

Denisse, Nicolas

[Augsburg], 1510

VD16 N 1513

S[e]c[und]a e[st] monitio cessatio[n]is/ ibi. vt diem sabbati.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30625

Octauū qz eadē die baptizat? ē a Ioan /
Honū qz eadē die hono. (ne i iordane
rificat? ē cū ramis palmar.

Decimū qz eadē die resurrexit a mortu
Undecimū qz illa die spūsanct? (is.
In linguis igneis missus ē sup aplos.

Duodecimū qz eadē die fiet resurrectio
mortuoz z reddet vnicuiqz iuxta opa sua
Propter hmoi' igit' mysteria dies dñica no
bis esse debet celeberrima.

Secunda ē monitio cessationis: cur
di. yr diem sabbati. Sabbatū ei re
quies interpretat. Un' Exo. xx. di.

Die aut' septimo sabbatū dei tui ē. Nō fa
cies in eo oē op? suile. Et Leui. xxvj. Ego
dñs de' yr: custodite sabbata meaz pauē
re ad sanctuariū meū. Pro declaratiōe ar
bit' vocabuli sabbatū Notandū qz aliter
denominant dies a gentilibz: aliter a iude
is: aliter ab ecclia. Gentiles ei denominat
dies a planetis. Un' dicit Alb. magn' in
suo Introductorio in astronomia. Sapie
tibz egyptijs z chaldeis visus ē qz luna do
minaret i pma hora diei lune: tō die illā vo
lucet denari a luna: z sic d' alijs. Hebrei
denominat dies a sabbato di. Pria sabbatū
ti. i. dies dñica qñ pma dies post sabbatū.
Un' illud Vespere aut' sabbatū qz lucet i
pma sabbati. Et seqntē die vocabat scōdaz
sabbatū. z sic ordinate vsqz ad die septimū
quē dicebat sabbatū. qd' fm mag' fm i hi
storia schol. z Dam. interpretat reqes qz il
la die requieuit dñs ab oi ope qd' patrarat.
vt h' Gen. ij. Quis etiā apud hebreos to
ta septimana di sabbatū. Juxta illd' Luc.
xviij. Jertuno bis in sabbato. Prope tñ se
ptimū die sabbatū dicebat que ipi sanctifica
bāt. Ecclia aut' denominat dies dicēdo die
dñicū in q' dñs resurrexit z die seqntē se
cū dā feriā: aliā tertiā: aliā qrtā: aliā qntā:
aliā sextā: z aliā die sabbati. Pōt autē ois
dies festus z dñic' in q' pceptū ē ab ope ser
uili cessare: dicit sabbatū. i. reqes. Et sic ad
pñs accipim' in verbis posit' cū dr. De
mēro vt die sabbati sanctifices. de q' dr. Non
facies in eo opus suile. Triplex aut' ē op?
Primū ē op' nature. (seruile
Secūm est opus culpe
Tertiu est opus fortune.

Primū ē op' nature.
Secūm est opus culpe
Tertiu est opus fortune.
Primo igit' cessandū est ab

ope nature. puta existētes i mīmonio ab
ope carnis abstinerē de' p' reuerentiā
festoz. qz pop' nature spūs subijct' carni
z sic reddit' indisposit' ad spūales me'ita
tiōes qb' vacandū ē diebz festiuis. possent
excusari in mīmonio existētes si h'acerēt
grā. plis generade vel cā reddendi debitū
Vltiperadi aut' sunt vbi voluptas dñatur
in ope. Un' refert Greg. q' qdā legitima a
viro suo in sabbato de nocte pcedenti diez
dñicū cognis: cū die dñico p'cessioni se cō
iungeret a diabolo arrepta ē corā oi p'ploz
multū vexata ab eo.

Secūdo cessandū ē ab opere
culpe qd' est op' maxie suile. qz Ioan. viij.
Qui facit peccm suus ē pecc. Triplex ē aut'
culpa mūdanoz. i. Joā. ij. Qd' est i mū
do aut' zupiscētia carnis ē: aut' zupiscen
tia oculoz: aut' supbia vite qb' in diebz fe
stis hoies zrumeliā inferunt deo. Prio
p' supbiā. Q' p' pompiz vanitatibz z fatui
tatibz ornaf corpus z spūs zfidit. ac a no
uitatū inuentozibz z ch' m bellū ordinat.
Tūc mulieres emulant altera alterā i vani
tatibz supare. Esa. ij. Eleuate sūt filie sy
on' ambulauēst extēro collo: z nutibz oeu
loz ibāt z ē. sequit. et cōposito gradu ince
debāt. Quis ar' posset exp'mere qnta pom
pa incedāt mulieres marie pulciores z no
biliores. Q' q' yana pulcritudo corpalis et
fallax nobilitas spalis. Secūdo p' luxuriā
Un' fm Alexā. in. iij. Qui fornicat die fe
sto aut' dñico duo peccā cōmittit: rōne. d' du
plicis reat' z duplex pceptū h' sit em' vnus
act'. In sacz aut' diebz vacare lasciuis can
tibz z choreis. vbi visu: gustu: auditu: z ta
ctu: mentes astātiū illaqueant. q's culpam
exp'mere sufficit. Non em' delictijs z epulis
carnalibz die dñicū deputauit de': s' ma
gis eū sacz exercitacionibz zsecrauit. bñ
dixit em' de' diei septimo z sanctificabit illū.
vt h' Gen. ij. Sed vt z itez vt illis q' sūt i
eā tantoz maloꝝ p' suos lasciuos sonos d'
qb' oibz reddēt rōnez in die iudicij. Quia
etiā d' illis q' diebz festiuis decubāt i taber
nis. q' tibi iuramēta: per iuria: blasphemie:
ebrietates: rixę: zrumelic: murmuratiōes:
detractiōes: deceptiōes: maledictiōes: et
pphan: lud: q' oia magis deo d' splēt q'
oga ruralia Un' Aug. li. de. x. chordis. Di
223 3

Ber. De observatione dierum

est tibi ut spūaliter obserues sabbatū non
quō iudei obfuerat carnali ocio, vacare vo-
lunt ad nugas atq; luxurias suas. **Uel**
enī faceret iude⁹ in agro suo aliqd vtilē: q̄
in theatro seditiosus existeret. **Et** meli⁹ se
mine cor⁹ die sabbati si lanā faceret: q̄ to-
ta die in neomenijs impudice saltaret. **Hec**
ille. **Hoc** dicit inculpādo eos, qui p totam
hebdomadā laborant p misero corpe alē-
do: z in festis p aia dānanda. **O** dementia
admirāda nōvelle poti⁹ laborare in furtio
chri q̄ diaboli. **Et** in hebdomada labora-
re in licit⁹: z die festū pollucere choreis: lu-
dis z voluptatib⁹. **Q̄s** dicit Amos, vj. **L**
uertā festiuitates vras in luctū: z oia car-
mina vra in planctū. **Tertio** p auariciā.
Videte enī potes q̄dā q̄s intantū diabo-
las dementauit q̄ ad extremā paupretē
deuenire se crederent z solū se ditari existi-
mant de lucro in festis habito, sepeq; vide-
bis hoim decrepitū nutantē gressū z capi-
te tremulū diuitijs plenū, sanguineis de-
stitutū, tant⁹ exercitijs, tant⁹ sollicitudinibus
z laborib⁹ in dieb⁹ festis existeret: q̄ si
ibi deficeret mund⁹. **Eccl̄s**, iij. **U**m⁹ ē z se-
cundū nō hz et tū laborare nō cessat zc. **O**
miseri z miserabiles, poti⁹ volunt cū labo-
ribus hic infernū suū incipere q̄ p corpis ef-
ficient⁹ quietē iam incipere paradisiuz: z p
eligunt pond⁹ depmēns in infernū porta-
re: q̄ on⁹ leue qd ē amor in celū erigens, et
poti⁹ cū dāpnatiōe subesse diabolo q̄ cū
saluatiōe fuisse deo.

Tertio cessandū ē ab ope

fortune. **U**m⁹ **A**ue, xv. **L**ū inuent⁹ esset hō
colligens ligna in die sabbati p moysen et
aaron reclusus ē in carcere/ dixitq; dñs ad
moysē. **U**orte moriat hō iste. **O**bruat euz
lapidib⁹ ois turba extra castra. **Et** extra d
ferijs, c. j. dicit. **O**is dies dñicos a vespera
in vespera cū dei veneratiōe decreuim⁹ ob-
seruari z ab oi ope illicito absticere, vt mer-
catū in eis minime fiat, nec placitū, nec ali-
qd ad mortē vel penā iudicet nec sacra ni-
si p pace aut aliā necessitate p̄stent. **U**bi q̄
tuor phibent. **P**riō mercatū. **U**bi distin-
guendū ē q̄ illud aut est necessariū ad ci-
uī ill⁹ diet, vt pullos emere: vitinū: z car-
nes zc. z sic nō ē peccatū si diuina officia p̄-
p̄ nō dimittant. **S**z q̄ cū lucrādi ad nūdi-

nas vadūt z vix aut nunq̄ tali tpe eccl̄as
intrāt/ a mortali culpa excusari nō possūt,
Quidā etiā pbabit⁹ dicunt q̄ tenetes for-
die dñicos mortali peccatū p̄sertim tpe m̄-
se aut vesperoz. **I**lli enī excusari nō possūt
nisi duplici rōne. **P**riō rōne dispensationis
q̄ nō ē facta. **S**ecō rōne necessitatis: q̄ ne-
cessitas nō excusat nisi i aliq̄ casu/ vel in ali-
q̄ p̄sona/ vel in aliq̄ loco/ vel in aliquo tpe.
Priō necessitas excusat in aliq̄ casu, puta p
pter piculum plume iminentis z ē tal⁹ ne-
cessitas q̄ nō p̄t sine rez p̄dicatione differ-
ri fm Alexā, in. ij. et tunc blada z fruges
colligi p̄nt, vt dicit extra de fer. c. **L**ongitius
Secō in aliq̄ p̄sona, vt si nō possēt alit ad-
d̄rere victum z necessaria sustentationi nau-
ture: talis excusat, qz vt dicit, j. q. j. c. **R**emissio-
nē. **N**ecessitas nō habet legē: sed ipa fa-
cit sibi legē. **I**dē extra de obseruatiōe seu-
nū. c. **L**ongitius. **T**ertio in aliq̄ loco. **U**nde
extra de fer. c. **L**icet, vbi Alex. tertio indu-
get deeb⁹ dñicis z festis exceptijs maiorib⁹
solennitatib⁹ captioni allecū insistere dū tū
naute pauperib⁹ chri q̄ grūā faciant p̄ciā
pat̄onē. **Q**uarto in aliq̄ tpe, s. messis aut
vindemie ingruentib⁹ guerris: ab hosti-
bus vastent fructus possunt colligi, vt dicit
extra de fer. c. **L**ongitius, in fi. **I**git
qz nullū istoz excusat for⁹ in die dñico aut
alqs solennitatib⁹, certū ē esse peccatū mor-
tale. **S**i dicat q̄. ca. p̄di. **L**ongitius. c. con-
suetudine tria abrogatū est. **D**icendū est
q̄ consuetudo q̄ p̄ceptū decalogi non valet,
qz abusus ē z corruptela. **U**m⁹, viij. dist. ca.
Dala. dicit. **D**ala consuetudo non min⁹ ē q̄
ruinosa corruptela/ abijcienda, q̄ nisi radi-
at⁹ euellat: incipient puaricatores p legi-
bus venerari z p̄uilegioz more p̄petuo ce-
lebrari. **N**az consuetudo q̄ ius scriptū nullo
mō excusat, vt p̄t, xij. q. viij. c. **F**lagitia, et
extra de consuetudine, c. fi. **E**t dicit patz q̄
grauiter peccat tabernarij in q̄cūq; solennit-
ate tabernas sumo mane aperietes q̄ q̄
nūq; missas aut p̄dicationes audieres, et
am alios ab illis retrahūt: z ad eccl̄as dñi
aboli p̄les q̄ ad eccl̄iam dei sua occasione
iducūt. **I**dē merito arcēdi essent ne an ter-
tia talib⁹ dieb⁹ possent aperire tabernas.
Letex, q̄ occasione dāni dat dānū dedisse
videt, vt h̄t extra de iuu. z dam. c. **S**i cultu
pa. **I**dē illi tabernarij reddēt rōnem in die

strico dei iudicio d oibz illo tpe ppetratz
 z de negligētia misse p̄dicatōnū z diuino
 rā. Vtendū etiā aliq̄ aliq̄ gule z potus iei
 ramenta q̄ nunq̄ vel raro eccliam intrant
 quoz maloz tabernarū sunt in cā. **S**e
 cund⁹ casus p̄hibet⁹ in caplo supra allega
 to est placitare. Idem h̄. xv. q. iij. p. totū.
Et fm̄ Glof. Nulla cā die dnico tractari
 debet: nisi pietas suaderet vtputa p̄ debili
 bus z miserabilibz p̄sonis z hoc de p̄sensu
 partū. **T**ert⁹ casus ē q̄ null⁹ tunc ad mor
 tē vel penā iudicari debz. **Q**uartus ē q̄ la
 cramēta. i. iuramēta nō nisi p̄ pace vel alia
 necessitate p̄stari possunt. puta p̄ fide/ pro
 obedientia/ pro fama. extra de elec. c. Si/
 gnificasti. **E**st autē notandū q̄ p̄cipue tri/
 plex cā excusat hoīem a mortali si in festo
 laborat. **P**rimo ē necessitas. vt patz ex/
 tra de fer. c. Conquestus. z in glof. ibi sup
 p̄bo necessitas vt gear dī. puta si res cēt pe
 ritura. et sunt p̄ la exēpla. ff. de fer. l. j. ij. et.
 ij. **E**t vbi res celeritate desiderat. ff. de da
 mino infecto. l. j. q̄nta autē debz eē necessi/
 tas p̄ illio hoīi vtri iudicandū est. **S**ecuri/
 tas p̄ petref p̄p̄satio ab eo q̄ in talibz dispē
 sare pōt si cōmode possit haberi. s. a sacer/
 dote. **S**ecūda cā est pietas. Puta fm̄ glo.
 c. pallegato. **C**onquest⁹. **C**ausa debilitū p̄/
 sonaz. q̄ in operibz miscōdie dicz distinctio
 nō est habēda vt prz. lxv. dist. c. **U**tinaz
Et de p̄se. di. v. c. **I**nq̄. **U**n̄ fm̄ Alexan.
Si q̄rat de operibz q̄ ex genere suo serui/
 lia sunt z sunt cā pietatiz. Puta portare la
 pides ad edificandas ecclias: hospitaliaz
 domos religiosas q̄ aliter viz aut nunq̄
 possent edificari. vtrū l̄dita sint dnica die:
Dicendū fm̄ **H**arcū sabbatū p̄p̄ hoīem
 factū z nō homo p̄pter sabbatū. vbi Glo.
Sic sabbatū colere p̄ceptū est vt si necessi/
 tas fuerit nō sit reus qui violauerit illud.
Hoc autē intelligit internemente dispensa
 tione illoz quibz dispensatio credita ē fm̄
Bul. z nō sit tant⁹ labor vsq̄ ad fatiga/
 tionē nec p̄pter hoc missa amittat aut p̄bū
 da. **Z** etiā laborare in agris pauperz pro
 elemosyna diūmodo hec nō fiāt in solēti/
 tanbz magnis nec p̄pter hoc hoīes a diuī/
 nis distrahant: nec faciant p̄pter carnalem
 affectionē: aut spe remuneratiōis mūda/
 ne. sed tm̄ p̄pter deū q̄ paupertas illi⁹ exti/
 gere videt. **T**ertia causa ē operis modū

citaz/q̄n sez opus modicū esset et parū
 q̄ fm̄ theologos qd̄ modicū est rō appre
 hendit quasi nihil. **S**icut est obstruere for
 rāmen in agro aut vinea si talis labor q̄
 tem mentē iudicio boni viri nō impediāt.
Un̄ sup illud **E**rod. xxij. **Q**uicūq̄ poly
 luerit sabbatū. **G**lo. ait s. turbādo quietez
 anie/morte moriat. **E**x q̄ fm̄ aliq̄s patere
 pōt q̄ solus ille labor q̄ turbat quietē mē
 tris z spiritus libertatē ad mortale crimen
 deputatur. **T**ertia est monitio sc̄tificatiōis **J**ō
 dī sanctifices. **H**oc autē sanctifica/
 re est diuinis obsequijs insistere.
Et hoc tripl̄.
Primo cordis deuotione.
Secdo oris p̄latione.
Tertio opis executione.
Primo cordis deuotiōe.
Quia em̄ corp⁹ qd̄ corruptū aggrauat ant
 mā. vt dī: **S**ap. it. **J**ō q̄ia ne totaliter ex
 terrenis occupationibz dei obliuiscat insis
 tere. debet maxie in diebz festiuis cordia/
 li deuotioni. **N**ā sic dīc̄ **P**s. **I**n meditati
 one mea exardescet ignis. **S**ic ergo in regibz
Sro. **D**ie dnico a labore terreno cessandū
 est: atq̄ oīno deuotis oīonibz insistentibz.
 vt si quid negligentie per sex dies agitur:
 per diem resurrectionis p̄sibus expietur. z
 mens terrenis occupationibz repleta: dnico
 die dn̄i recordet. **H**ec ille. **B**ene ḡ in p̄
 cepto de obseruatione sabbati positū est ḡ
 vocabulū **D**emēto. ad denotādū q̄ tālī
 die animus ad recordationē z contempla
 tionē celestium sit reuocand⁹. **H**inc **J**ō dī.
 ait. **P**rimo purgand⁹ est anim⁹ atq̄ a ter/
 poraliū rez cogitationibz segregand⁹ vt
 pura cordis acies ad deū pure z simplr̄ de
 rigat. **H**ec ille. **I**nsup fm̄ q̄sdā cū p̄ceptū
 de sc̄tificatiōe festi sit affirmatiuū z obli/
 get non p̄ semp sed ad semp: tenet homo
 ex debito die dnico deo vacare atq̄ deum
 recognoscere in aliqua hora: z non in qua/
 liber: aliter peccat mortaliter. **P**roinde q̄
 est in mortali culpa z non conterit vel dat
 operam vt conteratur die dominico: d̄ no
 uo mortaliter peccat: quia transgreditur
 diuinū p̄ceptum quo precipitur diebz do/
 minicis eēvacandū deo: z maxie p̄terī opoz
 ter z gruis hoīs vtputa dū dī missa vt dī

